

XXXVII Konkurs Chemiczny – I etap

Warszawa, listopad 2021

Zadanie 1 (10 punktów)

W 200,0 cm³ wody rozpuszczono 2,69 dm³ gazowego amoniaku (warunki normalne) i mieszało z 300,0 cm³ roztworu zawierającego 3,4167 g metyloaminy. Otrzymany roztwór rozcieńczono do objętości 1,0 dm³. W roztworze znajduje się 0,1063 g jonów wodorotlenowych pochodzących z reakcji metyloaminy z wodą. Oblicz stałą równowagi tej reakcji oraz pH roztworu.

$pK_b \text{ NH}_3 = 4,8$; $M/\text{g}\cdot\text{mol}^{-1}$: H – 1,01, C – 12,01, O – 16,00, N – 14,01

Zadanie 2 (10 punktów)

W zbiorniku o pojemności 20,0 dm³, pod ciśnieniem 2,25 bara i w temperaturze 293,0 K umieszczono mieszaninę gazową o gęstości 4,628 g·dm⁻³ składającą się z heksafluorku siarki, dwóch różnych tlenków siarki zmieszanych w stosunku molowym 1:2 oraz argonu. Analiza składu wykazała, że całkowita zawartość siarki w tej mieszaninie wynosi 19,87%_{mas}.

(i) Oblicz i podaj skład procentowy analizowanej mieszaniny wyrażony w %_{mol} i %_{mas}.

(ii) Przeanalizuj rozwiązanie i określ, jaki jest maksymalny możliwy do osiągnięcia stosunek molowy SO₂:SO₃, przy którym zadanie posiada fizyczne rozwiązanie.

$M/\text{g}\cdot\text{mol}^{-1}$ S – 32,06; Ar – 39,95; F – 19,00, O – 16,00; $R = 8,3145 \text{ Pa}\cdot\text{m}^3\cdot\text{mol}^{-1}\cdot\text{K}^{-1}$

Zadanie 3. (10 punktów)

Do kolby z wodą, o pojemności 200,0 cm³, wprowadzono 2,747 g PCl₃, a następnie ostrożnie dodano pewną ilość KOH i dopełniono wodą do kreski. pH otrzymanego roztworu było równe 7,5. Oblicz masę dodanego KOH.

$pK_{a1} \text{ H}_3\text{PO}_3 = 1,1$, $pK_{a2} \text{ H}_3\text{PO}_3 = 6,7$, $M/\text{g}\cdot\text{mol}^{-1}$: K – 39,10, H – 1,01, O – 16,00, P – 30,97, Cl – 35,45

Zadanie 4. (10 punktów)

300,0 cm³ wodnego roztworu chlorku metalu na trzecim stopniu utlenienia poddano elektrolizie prądem o natężeniu 0,5 A. Elektrody są platynowe. Na anodzie wydzielilo się 672,0 cm³ chloru (w przeliczeniu na warunki normalne). Po zakończeniu elektrolizy pobrano 100,0 cm³ roztworu i zadano nadmiarem azotanu srebra, AgNO₃. Strącony osad odsączono, przemyto 500,0 cm³ wody i wysuszono. Masa osadu wynosiła 5,7328 g. Oblicz:

a) czas trwania elektrolizy

b) liczbę moli wydzielonego na katodzie metalu

c) wyjściowe stężenie elektrolitu

d) straty podczas przemywania osadu chlorku srebra wyrażone w %_{mas}

$M_{\text{AgCl}} = 143,32 \text{ g}\cdot\text{mol}^{-1}$, $K_{so \text{ AgCl}} = 1,58\cdot 10^{-10}$, $F = 96500 \text{ C}\cdot\text{mol}^{-1}$

Zadanie 5 (10 punktów)

pH roztworu zawierającego kationy: Cu²⁺, Fe²⁺, Pb²⁺ i Zn²⁺ wynosi 1. Które kationy można całkowicie strącić ($[\text{Me}^{z+}] = 10^{-5} \text{ mol/dm}^3$) nasycając roztwór gazowym siarkowodorem? Nasycony roztwór siarkowodoru zawiera 0,1 mola H₂S w 1 dm³ roztworu. Podaj zależność: $\log[\text{Me}^{z+}] = f(K_{so}, \text{pH})$ w przedziale pH 1÷5.

$pK_{a1} \text{ H}_2\text{S} = 7,05$; $pK_{a2} \text{ H}_2\text{S} = 12,89$; $pK_{so \text{ CuS}} = 35,2$; $pK_{so \text{ FeS}} = 17,2$; $pK_{so \text{ PbS}} = 26,6$; $pK_{so \text{ ZnS}} = 23,8$

Zadanie 6 (10 punktów)

a) Zaproponuj syntezę (E)-heks-2-enu i (Z)-heks-2-enu wykorzystując propyn jako jedyne źródło węgla, oraz dowolne odczynniki nieorganiczne.

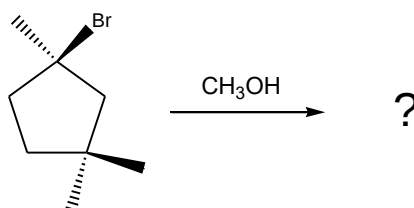
b) Jak z 4-bromobutan-2-onu i dowolnych innych reagentów otrzymać 6-hydroksyheksan-2-on?

Zadanie 7 (14 punktów)

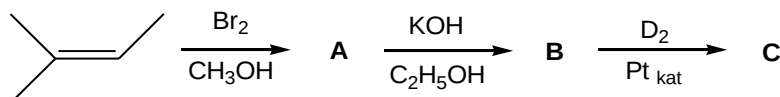
Jak z benzenu i dowolnych innych reagentów otrzymać: a) *m*-bromoanilinę, b) 1-etylo-3-nitrobenzen, c) 1-bromo-2-metoksybenzen, d) 1-bromo-3-metoksybenzen?

Zadanie 8 (8 punktów)

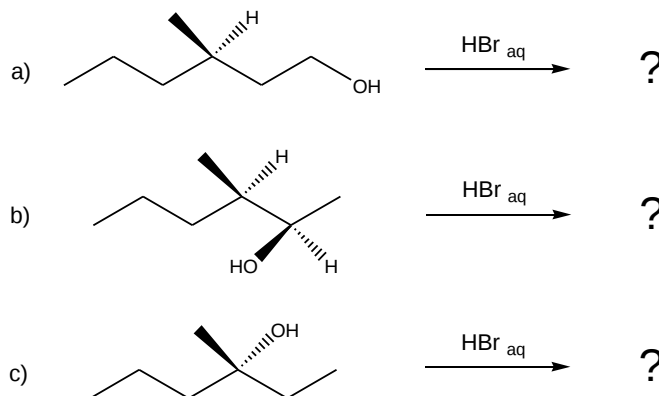
Jaki produkt powstanie w poniższej reakcji? Czy będzie on optycznie czynny? Uzasadnij odpowiedź.

Zadanie 9 (8 punktów)

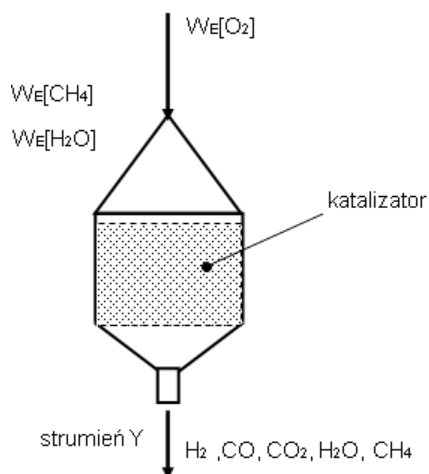
Podaj wzory związków A-C.

Zadanie 10 (10 punktów)

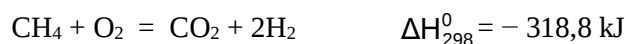
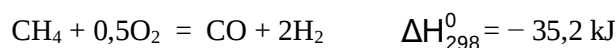
Jakie produkty powstają w reakcjach a)-c)? Czy są one optycznie czynne?

Zadanie 11 (10 punktów)

Jednym ze sposobów przemysłowego wytwarzania gazów syntezowych jest tzw. autotermiczny proces reformingu węglowodorów. Źródłem ciepła potrzebnego do przeprowadzenia reakcji endotermicznych, są reakcje zachodzące wewnątrz reaktora. W tym celu do reaktora oprócz węglowodorów i pary wodnej wprowadza się strumień tlenu.

Surowcem jest metan (główny składnik gazu ziemnego), który reaguje z tlenem w silnie egzotermicznych, szybko zachodzących reakcjach, w których powstają tlenki węgla.

Reakcje te zachodzą w górnej części reaktora, gdzie temperatura reagentów przekracza 1000 °C.

Następny etap procesu przebiega w złożu katalizatora, gdzie zachodzą reakcje:

Stosunek molowy tlenu do metanu wynosi $\frac{W_E[\text{O}_2]}{W_E[\text{CH}_4]} = n$, a stopień przemiany metanu i pary wodnej

$$(W_E[\text{CH}_4] \text{ i } W_E[\text{H}_2\text{O}]) \text{ w wodór: } X_1 = \frac{2W_Y[\text{H}_2]}{4W_E[\text{CH}_4] + 2W_E[\text{H}_2\text{O}]} = \frac{W_Y[\text{H}_2]}{2W_E[\text{CH}_4] + W_E[\text{H}_2\text{O}]}$$

oraz stopień przemiany metanu $W_E[\text{CH}_4]$ w tlenek węgla ($W_Y[\text{CO}]$) $X_2 = \frac{W_Y[\text{CO}]}{W_E[\text{CH}_4]}$.

Wyznaczyć zależność wielkość strumieni poszczególnych składników w mieszaninie produktów odprowadzanych z reaktora: $W_Y[\text{H}_2]$, $W_Y[\text{CO}]$, $W_Y[\text{CO}_2]$, $W_Y[\text{CH}_4]$, $W_Y[\text{H}_2\text{O}]$ od n , X_1 i X_2 .

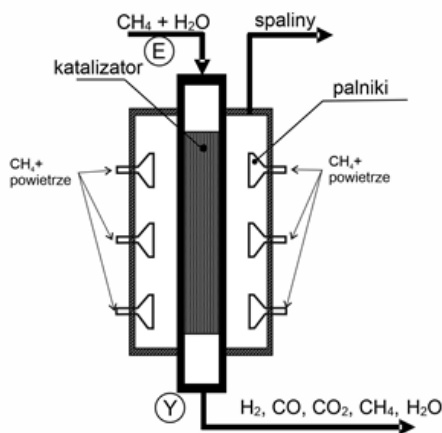
Obliczenia wykonaj zakładając, że $\frac{W_E[\text{H}_2\text{O}]}{W_E[\text{CH}_4]} = 0,2$.

Zadanie 12 (10 punktów)

Przemysłowy proces konwersji metanu z parą wodną (tzw. reforming parowy) stosuje się do wytwarzania gazu syntezowego z gazu ziemnego. Konwersję metanu z parą wodną prowadzi się w zakresie temperatury 750–900 °C stosując katalizator niklowy. W tych warunkach zachodzą dwie główne reakcje:

Proces jest endotermiczny i dlatego do reaktorów trzeba doprowadzać odpowiednio duży strumień ciepła w celu ogrzania substratów. Reaktory ogrzewa się palnikami, w których spala się część gazu ziemnego. Rury wypełnione są katalizatorem, którego aktywnym składnikiem jest nikiel osadzony na nośniku z tlenku glinu.

Reakcje, które zachodzą na katalizatorze mają charakter odwracalny, a skład reagentów zależy od stosunku molowego pary wodnej do metanu w mieszaninie substratów oraz od warunków procesu. Stosunek molowy $[\text{H}_2\text{O}]:[\text{CH}_4]$ w instalacjach produkujących gazy syntezowe wynosi od 2,5 do 5. Stopień przemiany metanu i pary wodnej zawartych w strumieniu E ($W_E[\text{CH}_4]$ i $W_E[\text{H}_2\text{O}]$) w wodór ($W_Y[\text{H}_2]$) wynosi:

$$X_1 = \frac{2W_Y[\text{H}_2]}{4W_E[\text{CH}_4] + 2W_E[\text{H}_2\text{O}]} = \frac{W_Y[\text{H}_2]}{2W_E[\text{CH}_4] + W_E[\text{H}_2\text{O}]},$$

a stopień przemiany metanu (strumień $W_E[\text{CH}_4]$) w tlenek węgla wynosi: $X_2 = \frac{W_Y[\text{CO}]}{W_E[\text{CH}_4]}$.

Zakładając, że stosunek molowy pary wodnej do metanu w strumieniu E wprowadzanym do reaktora wynosi:

$\frac{W_E[\text{H}_2\text{O}]}{W_E[\text{CH}_4]} = 3$, wyznaczyć wielkości strumieni $W_Y[\text{H}_2]$, $W_Y[\text{CO}]$, $W_Y[\text{CO}_2]$, $W_Y[\text{CH}_4]$ i $W_Y[\text{H}_2\text{O}]$ wchodzących

w skład strumienia Y od wartości X_1 i X_2 .

Prace konkursowe prosimy nadsyłać do 28 lutego 2022 r. na adres:

Dziekanat Wydziału Chemicznego Politechniki Warszawskiej

ul. Noakowskiego 3

00-664 Warszawa

tel. 022 629 5714, 022 234 7372

z dopiskiem „**Konkurs chemiczny**” na kopercie.

Prace powinny zawierać na pierwszej stronie napisane **czytelnie drukowanymi literami**:

Imię i nazwisko oraz rok nauki uczestnika

Imię i nazwisko nauczyciela oraz nazwę i adres szkoły oraz **wyraźnie** przyłożoną pieczęć szkoły

Prosimy także o umieszczenie rozwiązań każdego zadania na osobnej kartce, co ułatwi i przyspieszy sprawdzanie prac.

Materiały przygotowawcze, zadania konkursowe i dodatkowe informacje znajdują się na stronie www:

<http://konkurschemiczny.ch.pw.edu.pl>

W tym miejscu będą także umieszczane wyniki kolejnych etapów Konkursu i inne informacje.

